CZU: 343.12/.13
DOI: https://doi.org/10.67457/asasm.26.23.02

PARTICULARITĂȚI TACTICO-PSIHOLOGICE ALE AUDIERII PRIMARE (INIȚIALE) A PERSOANEI BĂNUITE DE COMITEREA INFRACȚIUNII

Vitalie JITARIUC [1]

Domnița VIZDOGA [2]

Cunoașterea particularităților tacticii criminalistice și a psihologiei judiciare, precum și aplicarea unor metode psihologice adecvate facilitează activitatea reprezentanților organelor de urmărire penală, permițându-le să gestioneze mai eficient relațiile cu persoanele implicate, să înțeleagă motivațiile comportamentelor acestora, să evalueze corect realitatea obiectivă și să valorifice informațiile obținute. În cadrul acțiunilor de urmărire penală, audierile se remarcă printr-un conținut psihologic complex. Acestea presupun un dialog prelungit și substanțial între ofițerul de urmărire penală și persoana audiată, de succesul căruia depinde, în mare măsură, întreaga activitate de urmărire penală. Totuși, audierile persoanelor bănuite de comiterea infracțiunilor sunt mai dificile, întrucât interesele ofițerului de urmărire penală și ale bănuitului nu coincid, iar acesta din urmă s-ar putea să cunoască cel mai bine circumstanțele infracțiunii. În articol sunt analizate situațiile cele mai frecvent întâlnite în timpul audierii bănuitului, evidențiindu-se importanța practică și eficiența aplicării procedeelor tactice și psihologice specifice pentru obținerea rezultatului dorit. Se subliniază că tactica audierii bănuitului este strâns legată de organizarea acesteia, incluzând definirea obiectivelor, pregătirea prealabilă, crearea condițiilor optime și stabilirea unui climat psihologic corespunzător pentru desfășurarea audierii.

TACTICAL AND PSYCHOLOGICAL PARTICULARITIES OF THE INITIAL (PRIMARY) HEARING OF THE PERSON SUSPECTED OF COMMITTING AN OFFENCE

Vitalie JITARIUC [1]

Domnița VIZDOGA [2]

Knowledge of the particularities of forensic tactics and judicial psychology, as well as the application of adequate psychological methods, facilitates the activity of criminal prosecution officers, enabling them to more effectively manage relations with the persons involved, to understand the motivations behind their behaviour, to correctly assess objective reality, and to capitalise on the information obtained. Among the criminal prosecution actions, hearings are distinguished by a complex psychological content. They presuppose a prolonged and substantive dialogue between the criminal prosecution officer and the person being heard, the success of which largely determines the entire course of the criminal prosecution. However, the hearing of persons suspected of committing offences is more challenging, as the interests of the criminal prosecution officer and those of the suspect do not coincide, and the latter is best acquainted with the circumstances of the offence. The article analyses the most frequently encountered situations during the hearing of the suspect, highlighting the practical importance and effectiveness of applying specific tactical and psychological procedures in order to achieve the desired outcome. It is emphasised that the tactics of hearing the suspect are closely linked to its organisation, including the definition of objectives, preliminary preparation, the creation of optimal conditions, and the establishment of an appropriate psychological climate for the conduct of the hearing.

[1] Conferențiar universitar, doctor, decan al Facultății Drept și Administrație Publică, Universitatea Tehnică a Moldovei (ROR: https://ror.org/02b82hk77), e-mail: rectorat@adm.utm.md; cercetător asociat la Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române; e-mail: vjitariuc@gmail.com; ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-9361-4460

Associate Professor, PhD, Dean of the Faculty of Law and Public Administration, Technical University of Moldova (ROR: https://ror.org/02b82hk77), e-mail: rectorat@adm.utm.md; Associate Researcher at the "Acad. Andrei Rădulescu" Institute of Legal Research of the Romanian Academy; e-mail: vjitariuc@gmail.com; ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-9361-4460

[2] doctor, candidat la funcția de judecător,e-mail: domnitavizdoaga@gmail.com; ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-8233-9240

PhD, candidate for the position of judge, e-mail: domnitavizdoaga@gmail.com; ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-8233-9240

Cuvinte-cheie: audiere, bănuit, declarații, infracțiune, probe, probatoriu, flagrant delict, procedee tactice, psihologie, acțiune de urmărire penală, ofițer de urmărire penală, procedeu probatoriu, cercetare, situație de conflict, situație non-conflictuală, comunicare interpersonală.

Keywords: hearing, suspect, statements, offence, evidence, probative process, flagrante delicto, tactical procedures, psychology, criminal prosecution action, criminal prosecution officer, evidentiary procedure, investigation, conflict situation, non-conflict situation, interpersonal communication.

INTRODUCERE

Descoperirea și investigarea infracțiunilor reprezintă o activitate cognitivă complexă, orientată spre studierea evenimentului produs, în vederea identificării și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate, precum și a reparării prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii. Succesul cercetării depinde în mod direct de faptul dacă măsurile speciale de investigații și acțiunile de urmărire penală au fost realizate pe baze științifice solide și cu respectarea cerințelor tactice specifice. De regulă, pe cât intervalul de timp dintre momentul obținerii informației despre comiterea infracțiunii și inițierea acțiunilor de urmărire penală este mai redus, cu atât crește eficiența și calitatea desfășurării lor [10, p. 239].

Un mijloc procesual de colectare și verificare a informațiilor probatorii și orientative îl constituie audierea, în cadrul căreia organul de urmărire penală valorifică cunoștințe din domeniul psihologiei judiciare, logicii, eticii și alte discipline conexe. O audierea organizată în mod competent oferă posibilitatea obținerii unor declarații veridice de la persoana audiată și permite stabilirea tuturor circumstanțelor relevante pentru soluționarea cauzei [22, pp. 942-943].

Prin intermediul audierii poate fi obținută și verificată o parte semnificativă a informațiilor relevante pentru cauza penală, fiind posibilă, totodată, stabilirea motivelor reale și a scopului infracțiunii, precum și a condițiilor care au favorizat săvârșirea acesteia [17, p. 74]. Procedura desfășurării audierii este reglementată în mod strict de legislația procesual-penală, care constituie o garanție a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și ale cetățeanului [19, p. 885]. În literatura de specialitate, psihologică și

INTRODUCTION

The discovery and investigation of offences constitutes a complex cognitive activity, aimed at studying the event that occurred, with a view to identifying and holding accountable the persons at fault, as well as repairing the damage caused by the commission of the offence. The success of the investigation depends directly on the extent to which special investigative measures and criminal prosecution actions have been carried out on solid scientific grounds and in compliance with specific tactical requirements. As a rule, the shorter the time interval between the moment of obtaining information about the commission of an offence and the initiation of criminal prosecution actions, the greater the efficiency and quality of their conduct [10, p. 239].

One of the procedural means of collecting and verifying probative and indicative information is the hearing, during which the criminal prosecution body draws upon knowledge from the fields of judicial psychology, logic, ethics, and other related disciplines. A competently organised hearing provides the opportunity to obtain truthful statements from the person being heard and allows for the establishment of all circumstances relevant to the resolution of the case [22, pp. 942-943].

Through the hearing, a significant portion of the information relevant to the criminal case may be obtained and verified, while it is also possible to establish the real motives and purpose of the offence, as well as the conditions that facilitated its commission [17, p. 74].

The procedure for conducting hearings is strictly regulated by criminal procedural legislation, which constitutes a guarantee for the observance of fundamental human and civil rights and freedoms [19, p. 885]. In the specialised psychological and

juridică, audierea în cadrul procesului de investigare este considerată un proces de obținere a declarațiilor de la o persoană care deține informații relevante pentru cauza aflată în curs de cercetare [18, p. 513].

Tactica audierii este strâns legată de organizarea acesteia. Întrucât audierea bănuitului constituie o acțiune de urmărire penală urgentă și se efectuează imediat după reținerea acestuia, organul de urmărire penală, de regulă, nu dispune de timpul necesar pentru o pregătire minuțioasă a audierii. Cu toate acestea, înainte de începerea audierii, organul de urmărire penală trebuie să aprecieze situația existentă, să stabilească locul desfășurării audierii, să determine linia de conduită pe care o va adopta, modalitățile de prezentare a probelor, precum și succesiunea clarificării aspectelor ce urmează a fi abordate în discuția cu persoana audiată. Totodată, în cazul în care infracțiunea a fost săvârșită în condiții și circumstanțe evidente, înainte de audierea bănuitului este oportună audierea a doi sau trei martori oculari, pentru ca organul de urmărire penală să își formeze o reprezentare preliminară asupra circumstanțelor producerii (comiterii) faptei infracționale [11, pp. 87-88].

Ordinea procesual-penală generală de audiere a bănuitului nu se deosebește, în principiu, de ordinea audierii învinuitului [4, p. 556]. Or, audierea bănuitului prezintă anumite particularități, determinate de existența unor date care, într-o măsură mai mare sau mai mică, oferă un temei pentru a presupune că anume această persoană a săvârșit infracțiunea. În desfășurarea audierii bănuitului trebuie avut în vedere faptul că prezentarea declarațiilor constituie un drept al acestuia, și nu o obligație.

Calitatea efectuării audierii și acțiunilor procedurale impune organului de urmărire penală un nivel înalt de cultură generală și profesională, cunoașterea psihologiei, precum și stăpânirea abilă a procedeelor tactico-psihologice de prezentare a probelor. O importanță deosebită o are, în acest context, posedarea de către organ

legal literature, the hearing within the investigation process is considered a process of obtaining statements from a person who holds information relevant to the case under investigation [18, p. 513].

The tactics of the hearing are closely linked to its organisation. Since the hearing of the suspect constitutes an urgent criminal prosecution action and is carried out immediately after the suspect's detention, the criminal prosecution body generally does not have the time required for thorough preparation of the hearing. Nevertheless, prior to commencing the hearing, the criminal prosecution body must assess the existing situation, determine the location of the hearing, establish the line of conduct to be adopted, the methods of presenting evidence, and the sequence in which the matters to be addressed during the discussion with the person being heard will be clarified. Furthermore, where the offence was committed under evident conditions and circumstances, it is advisable to hear two or three eyewitnesses before proceeding to the hearing of the suspect, so that the criminal prosecution body may form a preliminary representation of the circumstances of the occurrence (commission) of the criminal act [11, pp. 87-88].

The general criminal procedural order of hearing the suspect does not, in principle, differ from the order of hearing the accused [4, p. 556]. However, the hearing of the suspect presents certain particularities, determined by the existence of data which, to a greater or lesser extent, provide grounds to presume that this particular person committed the offence. In conducting the hearing of the suspect, it must be borne in mind that the making of statements constitutes a right of the suspect, and not an obligation.

The quality of the hearing requires of the criminal prosecution body a high level of general and professional culture, knowledge of psychology, as well as skilled mastery of the tactical and psychological procedures for presenting evidence and conducting procedural actions. Of particular importance in this context is the possession by the criminal prosecution body of the psychological knowledge necessary for conducting

nul de urmărire penală a cunoștințelor psihologice necesare realizării audierii inițiale a bănuitului, întrucât, adesea, eficiența întregii investigații ulterioare depinde de modul în care aceasta este desfășurată. De asemenea, potrivit opiniei autorilor T. Osoianu, D. Ostavciuc, Iu. Odagiu și C. Rusnac „ofițerul de urmărire penală trebuie să ia în calcul starea psihică a audiatului, nivelul de dezvoltare intelectuală și culturală, aptitudinile profesionale, viziunea sa referitoare la relațiile din societate etc." [5, p. 159].

METODOLOGIA CERCETĂRII

Pentru elaborarea articolului a fost utilizată o combinație de metode specifice cercetării în criminalistică și psihologie judiciară. În primul rând, s-a realizat o analiză doctrinară și comparativă a literaturii de specialitate, incluzând lucrări în domeniul psihologiei judiciare și criminalisticii, pentru a evidenția anumite particularități psihologice și tactice ale audierii bănuitului, fapt care a permis identificarea unor situații frecvent întâlnite în audierile inițiale și a unor proceduri eficiente în vederea obținerii de informații veridice. De asemenea, cercetarea a presupus utilizarea metodei sintezei și sistematizării datelor, pentru a organiza informațiile cu privire la tactica audierii, aplicarea procedeelor psihologice și corelarea acestora cu obiectivele procesuale. Pentru aprofundarea efectelor psihologice și ajustarea tacticii audierii, a fost folosită și metoda diagnozei comportamentale, analizate fiind reacțiile verbale și non-verbale ale persoanelor bănuite de comiterea infracțiunii, precum și dinamica interacțiunii dintre ofițerii de urmărire penală și persoanele audiate. Îmbinarea acestor metode a permis elaborarea unor concluzii și recomandări aplicabile în activitatea organelor de urmărire penală, subliniind importanța cunoașterii psihologiei bănuitului, adaptării tacticii audierii și dezvoltării continue a competențelor și abilităților ofițerilor de urmărire penală în acest domeniu.

the initial hearing of the suspect, since the efficiency of the entire subsequent investigation frequently depends on the manner in which this hearing is conducted.

Moreover, in the opinion of authors T. Osoianu, D. Ostavciuc, Iu. Odagiu, and C. Rusnac, «the criminal prosecution officer must take into account the psychological state of the person being heard, their level of intellectual and cultural development, professional aptitudes, and their views regarding social relations, etc.» [5, p. 159].

RESEARCH METHODOLOGY

For the elaboration of this article, a combination of methods specific to research in forensic science and judicial psychology was employed. First and foremost, a doctrinal and comparative analysis of the specialised literature was conducted, including works in the fields of judicial psychology and forensic science, in order to highlight the psychological and tactical particularities of the hearing of the suspect, which allowed for the identification of situations frequently encountered in initial hearings and of effective procedures for obtaining truthful information. Furthermore, the research involved the application of the method of synthesis and systematisation of data, in order to organise information regarding hearing tactics, the application of psychological procedures, and their correlation with procedural objectives. To deepen the psychological effects and to adjust hearing tactics, the method of behavioural diagnosis was also employed, analysing the verbal and non-verbal reactions of persons suspected of committing offences, as well as the dynamics of the interaction between criminal prosecution officers and the persons being heard. The combination of these methods enabled the formulation of conclusions and recommendations applicable to the activity of criminal prosecution bodies, underscoring the importance of understanding the suspect's psychology, adapting hearing tactics, and continuously developing the competencies and skills of criminal prosecution officers in this domain.

DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE

Prin audierea inițială a bănuitului se înțelege audierea persoanei în privința căreia a fost pornită urmărirea penală sau care a fost reținută sub suspiciunea comiterii unei infracțiuni, realizată pentru prima dată de către organul de urmărire penală. O perioadă îndelungată de timp, problemele psihologice ale audierii inițiale a bănuitului nu au fost delimitate ca un domeniu distinct de cercetare, nici în cadrul criminalisticii, nici în cel al psihologiei juridice (judiciare).

Or, profesorul S. Doraș susține că „Pentru ca declarațiile bănuitului să servească la stabilirea adevărului într-un proces penal, este necesar ca ascultarea acestuia să se efectueze în deplină conformitate cu legea și în baza unui sistem tactic bine determinat. Aceasta presupune cunoașterea, de către organul de urmărire penală, a stării psihologice a persoanei venite în fața sa în calitate de bănuit, a mecanismelor psihologice pe care se bazează formarea declarațiilor acestuia" [1, pp. 388-389].

În opinia autorilor O. A. Galustian, A. D. Belousov și I. E. Reuțkaia, „Principalele particularități ale audierii inițiale a bănuitului sunt următoarele:

- efectul relativ pronunțat de noutate pentru bănuit, determinat de lipsa informațiilor acestuia cu privire la datele deținute de organul de urmărire penală în cauza penală. Această circumstanță permite valorificarea mai eficientă a procedeelor și metodelor tactico-psihologice de prezentare a probelor de către ofițerul de urmărire penală;

- dinamismul sporit al situației de comunicare interpersonală, precum și necesitatea utilizării concentrate de către organul de urmărire penală a unor procedee psihologice speciale pentru obținerea unor declarații veridice din partea bănuitului;

- poziția procesuală a bănuitului, în calitate de persoană care este doar suspectată, dar nu încă învinuită de săvârșirea infracțiunii, fapt ce impune ca, în cadrul audierii inițiale, organul de urmărire penală

DISCUSSIONS AND RESULTS

The initial hearing of the suspect is understood as the hearing of the person against whom criminal prosecution has been initiated, or who has been detained under suspicion of having committed an offence, conducted for the first time by the criminal prosecution body. For an extended period of time, the psychological issues of the initial hearing of the suspect were not delineated as a distinct area of research, either within forensic science or within legal (judicial) psychology.

However, Professor S. Doraș argues that «For the statements of the suspect to serve the establishment of the truth in criminal proceedings, it is necessary that the hearing be conducted in full compliance with the law and on the basis of a well-defined tactical system. This presupposes the knowledge, by the criminal prosecution body, of the psychological state of the person appearing before it as a suspect, and of the psychological mechanisms upon which the formation of the suspect's statements is based» [1, pp. 388-389].

In the opinion of authors O. A. Galustian, A. D. Belousov, and I. E. Reuțcaia, «The main particularities of the initial hearing of the suspect are as follows:

- the relatively pronounced novelty effect for the suspect, determined by the lack of information available to the suspect regarding the data held by the criminal prosecution body in the criminal case. This circumstance allows for the more effective use of tactical and psychological procedures and methods for the presentation of evidence by the criminal prosecution officer;

- the heightened dynamism of the interpersonal communication situation, as well as the need for the concentrated use by the criminal prosecution body of special psychological procedures in order to obtain truthful statements from the suspect;

- the procedural position of the suspect, as a person who is merely suspected, but not yet accused, of having committed the offence, which requires that, during the initial hearing, the criminal prosecution body establish the suspect's attitude towards the

să stabilească atitudinea ei față de organele de drept, precum și față de infracțiunea de comiterea căreia aceasta este bănuită".

Totodată, aceștia au „identificat principalele probleme de natură psihologică cu care se confruntă reprezentanții organelor de urmărire penală la desfășurarea audierii inițiale a bănuitului. Printre aceste probleme se numără:

a) caracterul conflictual al audierii inițiale, determinat de atitudinea negativă a bănuitului față de organul de urmărire penală;

b) dificultăți de stabilire a contactului psihologic cu bănuitul, cauzate de mai mulți factori: particularități individual-psihologice ale bănuitului, neîncrederea față de organele de urmărire penală, precum și dorința de a evita răspunderea penală;

c) dificultăți de obținere a informațiilor veridice pe parcursul audierii inițiale, care se manifestă fie prin negarea vinovăției, chiar și în fața unor probe evidente, fie prin oferirea unor informații excesiv de detaliate, adesea neconforme cu realitatea, conducând la auto-incriminarea bănuitului;

d) atitudinea de dispreț față de ofițerul de urmărire penală în calitate de reprezentant al autorității, exprimată uneori prin furnizarea deliberată a unor versiuni false, a căror verificare consumă timp considerabil și încetinește procesul de investigare;

e) volumul mare de cauze penale aflate simultan în gestiunea ofițerului de urmărire penală, ceea ce afectează capacitatea de a păstra în memorie și de a actualiza, la momentul potrivit, circumstanțele relevante pentru fiecare cauză penală" [8, p. 31].

Este evident că problemele menționate în cadrul desfășurării audierii inițiale a bănuitului impun organului de urmărire penală necesitatea soluționării unui set de sarcini specifice, cum ar fi:

1) studierea operativă și, pe cât posibil, cât mai completă a tuturor datelor inițiale ce caracterizează cauza aflată în proces de cercetare, inclusiv a oricăror informații orientative despre aceasta, precum și a particularităților psihologice ale bănuitului,

law enforcement bodies and towards the offence of which the suspect is accused».

At the same time, they «identified the main psychological problems faced by the representatives of criminal prosecution bodies in conducting the initial hearing of the suspect. Among these problems are:

a) the conflictual nature of the initial hearing, determined by the suspect's negative attitude towards the criminal prosecution body;

b) difficulties in establishing psychological contact with the suspect, caused by several factors: the individual psychological particularities of the suspect, distrust of the criminal prosecution bodies, and the desire to avoid criminal liability;

c) difficulties in obtaining truthful information during the initial hearing, manifested either by the denial of guilt even in the face of evident evidence, or by the provision of excessively detailed information, often inconsistent with reality, leading to the suspect's self-incrimination;

d) a contemptuous attitude towards the criminal prosecution officer as a representative of authority, sometimes expressed through the deliberate furnishing of false versions, the verification of which consumes considerable time and slows down the investigation process;

e) the large volume of criminal cases simultaneously managed by the criminal prosecution officer, which affects the capacity to retain in memory and to recall, at the appropriate moment, the circumstances relevant to each individual criminal case» [8, p. 31].

It is evident that the problems mentioned in the conduct of the initial hearing of the suspect impose upon the criminal prosecution body the necessity of resolving a set of specific tasks:

1) the prompt and, to the extent possible, most complete study of all initial data characterising the case under investigation, including any indicative information concerning it, as well as the individual psychological particularities of the suspect, based on the obtaining of information from family members, neighbours, acquaintances, etc.;

2) ensuring a favourable psychologi-

pe baza obținerii de informații de la membrii familiei, vecini, cunoscuți etc.;

2) asigurarea unui cadru psihologic favorabil, care să sprijine elucidarea adevărului în privința infracțiunii investigate, condiție esențială pentru desfășurarea cu succes a audierii inițiale;

3) stabilirea unui contact psihologic cu bănuitul;

4) identificarea și luarea în considerare a particularităților individual-psihologice ale bănuitului de către ofițerul de urmărire penală;

5) verificarea veridicității informațiilor prezentate de bănuit pe parcursul audierii inițiale [8. P. 31].

Rezolvarea primei sarcini reprezintă o condiție esențială pentru desfășurarea eficientă a investigării infracțiunii în ansamblu. În același timp, pot apărea situații în care, înainte de efectuarea audierii inițiale, ofițerul de urmărire penală nu poate obține toate datele inițiale care caracterizează infracțiunea, de exemplu atunci când bănuitul este prins „în flagrant" la locul comiterii faptei și apare oportunitatea de a-l audia „pe urmele fierbinți ale infracțiunii".

Soluționarea celei de-a doua și a celei de-a treia sarcini este interdependentă, deoarece crearea unui cadru favorabil pentru desfășurarea audierii contribuie la stabilirea unui contact psihologic între ofițerul de urmărire penală și bănuit, aspect deosebit de important în cazul audierii inițiale. Aceasta idee este susținută de L. Filonov și V. Davîdov, a căror cercetare a demonstrat că „adesea succesul urmăririi penale depinde de măsura în care ofițerului de urmărire penală i-a reușit să stabilească contactul cu persoana audiată" [7, p. 156; 21, pp. 111-112].

La stabilirea contactului psihologic, eficientă se dovedește utilizarea unor procedee și tehnici psihologice speciale. În literatura juridică sunt descrise o serie de reguli care favorizează crearea unei relații de încredere cu persoana audiată. Printre acestea, se remarcă în mod deosebit așa-numita „regulă a condițiilor favorabile

cal framework, supportive of the elucidation of the truth regarding the investigated offence, an essential condition for the successful conduct of the initial hearing;

3) establishing psychological contact with the suspect;

4) identifying and taking into account the individual psychological particularities of the suspect by the criminal prosecution officer;

5) verifying the truthfulness of the information presented by the suspect during the initial hearing [8, p. 31].

The resolution of the first task constitutes an essential condition for the effective conduct of the investigation of the offence as a whole. At the same time, situations may arise in which, prior to conducting the initial hearing, the criminal prosecution officer cannot obtain all the initial data characterising the offence — for example, when the suspect is apprehended in flagrante delicto at the scene of the crime and the opportunity arises to hear the suspect «while the trail is still warm».

The resolution of the second and third tasks is interdependent, since the creation of a favourable framework for the conduct of the hearing contributes to the establishment of psychological contact between the criminal prosecution officer and the suspect, an aspect of particular importance in the case of the initial hearing. This view is supported by L. Filonov and V. Davîdov, whose research demonstrated that «the success of the criminal prosecution often depends on the extent to which the criminal prosecution officer has succeeded in establishing contact with the person being heard» [7, p. 156; 21, pp. 111-112].

In establishing psychological contact, the use of special psychological procedures and techniques proves effective. In the legal literature, a series of rules that facilitate the creation of a relationship of trust with the person being heard are described. Among these, the so-called «rule of favourable initial communication conditions» is particularly notable, which presupposes, inter alia, the observance of hearing confidentiality — that is, the hearing of the suspect should, to the extent possible, be conducted in the

inițiale de comunicare", care presupune, în special, respectarea confidențialității audierii, adică audierea bănuitului ar trebui, pe cât posibil, să se realizeze în cadrul unei „discuții private" între ofițerul de urmărire penală și bănuit. Totuși, este cunoscut faptul că la audierea bănuitului este prezent și apărătorul (avocatul). În această situație, realizarea acțiunii de urmărire penală devine mai complexă, deoarece apărătorul are, de asemenea, dreptul de a pune întrebări și de a influența desfășurarea audierii [7, p. 225].

Unii autori consideră că un factor esențial pentru stabilirea contactului cu bănuitul îl constituie aspectul exterior al ofițerului de urmărire penală. Acesta trebuie să fie îngrijit, iar expresia feței să reflecte calmul, încrederea în sine și atenția. Conform surselor de specialitate, în funcție de circumstanțele cauzei investigate, de situație și de tactica de audiere utilizată, ofițerul de urmărire penală poate să creeze impresia că este „aproape de bănuit", sau, dimpotrivă, să accentueze imaginea sa de reprezentant oficial al autorității [18, p. 371].

Pentru stabilirea contactului psihologic se remarcă importanța abilității ofițerului de urmărire penală de a saluta politicos și amabil, de a se prezenta și, ulterior, de a „încuraja" bănuitul să vorbească, inițiind conversația cu subiecte referitoare la propria persoană a acestuia. Totodată, este oportun să se intereseze de starea de sănătate, dispoziție și alte aspecte personale. În multe situații, este util ca ofițerul de urmărire penală să manifeste implicare și interes sincer față de persoana audiată. Pe parcursul primelor 8-10 minute, ofițerul de urmărire penală trebuie să identifice „nucleul caracterologic" al bănuitului, pe baza căruia să își ajusteze maniera de comunicare ulterioară. Astfel, se respectă principiul individualizării audierii, conform căruia, de exemplu, unii bănuiți pot fi ascultați de ofițerul de urmărire penală în tăcere, fără întreruperi și cu un număr minim de întrebări, în timp ce în raport cu alții se recurge la corectarea, completarea sau clarificarea declarațiilor lor.

context of a «private conversation» between the criminal prosecution officer and the suspect. It is known, however, that the hearing of the suspect is also attended by the defence counsel (lawyer). In this situation, the conduct of the criminal prosecution action becomes more complex, since the defence counsel also has the right to ask questions and to influence the conduct of the hearing [7, p. 225].

Some authors consider that an essential factor in establishing contact with the suspect is the outward appearance of the criminal prosecution officer. The officer should be well-groomed, and the facial expression should reflect composure, self-confidence, and attentiveness. According to specialised sources, depending on the circumstances of the case under investigation, the situation, and the hearing tactics employed, the criminal prosecution officer may create the impression of being «close to the suspect», or, conversely, may emphasise the image of a formal representative of authority [18, p. 371].

For the establishment of psychological contact, the importance is highlighted of the criminal prosecution officer's ability to greet the suspect politely and amicably, to introduce themselves, and subsequently to «encourage» the suspect to speak, initiating the conversation with topics relating to the suspect's own person. It is also appropriate to enquire about the state of health, mood, and other personal matters. In many situations, it is useful for the criminal prosecution officer to display genuine engagement and sincere interest in the person being heard. During the first 8–10 minutes, the criminal prosecution officer must identify the «characterological core» of the suspect, on the basis of which to adjust the subsequent manner of communication. In this way, the principle of individualisation of the hearing is observed, whereby, for example, some suspects may be heard by the criminal prosecution officer in silence, without interruptions and with a minimum number of questions, while in relation to others recourse is had to the correction, completion, or clarification of their statements.

In the works of L. Filonov and V.

În lucrările cercetătorilor L. Filonov și V. Davîdov se subliniază că „adesea abordarea corectă poate fi identificată încă de la prima întâlnire cu persoana audiată, chiar și după modul în care aceasta salută, cum se așază, ce cuvinte rostește prima dată ș.a.m.d." [21, pp. 111-112; 7, p. 156]. Autorii consideră că, pentru stabilirea contactului psihologic între ofițerul de urmărire penală și bănuit, pot fi utilizate și procedeele descrise în literatura de specialitate psihologică și medicală [12, p. 12-23; 16, pp. 167].

Aceste procedee vizează crearea unei încrederi subconștiente la interlocutor. Printre acestea se numără:

1) „alinierea la postură" – acest tip de comportament permite ofițerului de urmărire penală să imite parțial (vizual) comportamentul bănuitului. La aplicarea acestui procedeu, este important ca ofițerul de urmărire penală să nu copieze exagerat mișcările bănuitului, ci să se adapteze subtil, de exemplu, la modul de distribuire a greutății corpului și la postura principală a bănuitului (adoptând aceeași poziție în care se află acesta);

2) „alinierea la respirație" – copierea ritmului respirator. Această aliniere poate fi directă sau indirectă. Alinierea directă presupune respirarea în același ritm ca bănuitul. Alinierea indirectă constă în sincronizarea altor comportamente proprii cu ritmul respirator al bănuitului, de exemplu balansarea mâinii sau vorbirea în ritmul „discursului" bănuitului;

3) „alinierea la voce" – adaptarea tonului, tempo-ului, volumului și ritmului vorbirii la cel al bănuitului;

4) „alinierea la mișcări" – copierea mișcărilor bănuitului necesită o observație atentă și un anumit grad de discreție, menținând naturaleța. Această aliniere poate viza macro-mișcări (mers, gesturi, mișcarea capului sau picioarelor) și micro-mișcări (mimica, gesticulația etc.).

Tipul de aliniere poate fi ales de ofițerul de urmărire penală în funcție de preferințele proprii și gradul de confort. Utilizarea acestor procedee în permite

Davîdov it is emphasised that «the correct approach can often be identified from the very first meeting with the person being heard, even from the manner in which the person greets, how they sit, what words they utter first, and so on» [21, pp. 111-112; 7, p. 156].

The aforementioned authors consider that, for the establishment of psychological contact between the criminal prosecution officer and the suspect, the procedures described in the psychological and medical specialised literature may also be employed [12, p. 12-23; 16, pp. 167].

These procedures aim at creating unconscious trust in the interlocutor. They include:

1) «postural alignment» – this type of alignment enables the criminal prosecution officer to partially imitate (visually) the behaviour of the suspect. In applying this procedure, it is important that the criminal prosecution officer does not exaggeratedly copy the suspect's movements, but rather subtly adapts — for example, to the manner of distributing body weight and to the suspect's principal posture (adopting the same position in which the suspect is situated);

2) «respiratory alignment» – copying the breathing rhythm. This alignment may be direct or indirect. Direct alignment involves breathing at the same rhythm as the suspect. Indirect alignment consists in synchronising other personal behaviours with the suspect's respiratory rhythm — for example, swaying the hand or speaking at the rhythm of the suspect's «discourse»;

3) «vocal alignment» – adapting the tone, tempo, volume, and rhythm of speech to that of the suspect;

4) «movement alignment» – copying the suspect's movements requires careful observation and a certain degree of discretion, while maintaining naturalness. This alignment may target macro-movements (gait, gestures, head or leg movements) and micro-movements (facial expressions, gesticulation, etc.).

The type of alignment may be chosen by the criminal prosecution officer according to personal preferences and comfort level. The use of these procedures enables

ofițerului de urmărire penală să controleze mai bine situația în timpul audierii și să o conducă în direcția dorită.

Luarea în considerare de către ofițerul de urmărire penală a particularităților psihologice individuale ale bănuitului, în special a unor componente ale sferelor de orientare personală, poate facilita obținerea de informații veridice privind esența infracțiunii investigate. Un aspect deosebit de important îl reprezintă sfera nevoilor și motivației, care include toate forțele impulsive ale personalității – opiniile, convingerile, idealurile, nevoile, interesele, obiectivele, planurile de viață, înclinațiile, atitudinile și motivele individului. De asemenea, merită atenție sfera operațională, care cuprinde elemente psihologice ce determină metodele și mijloacele prin care bănuitul își urmărește scopurile, inclusiv mecanismele psihologice de apărare. Trebuie avut în vedere că, asupra sferei nevoilor și motivației bănuitului, conform opiniei lui P. P. Baranov, „exercită o influență semnificativă circumstanțele situaționale ale audierii și, în special, situația de incertitudine specifică audierii inițiale" [6, pp. 215-216].

De asemenea, M. Gheorghiță atrage atenție la faptul că „La audiere bănuitul poate fi într-o stare de zguduire sufletească, de rușine, temându-se că despre cele întâmplate vor auzi rudele și apropiații, prietenii, colegii, vecinii. Considerațiile de ordin moral și rațiunile celor din jur contează chiar și pentru oamenii cu atitudini antisociale formate. Lipsa de dorință de a fi cunoscut ca infractor este motivul cel mai important care determină comportamentul celui bănuit. În cazul descoperirii acestui motiv, ofițerul de urmărire penală trebuie să-l convingă pe bănuit ca acesta să dea mărturii adevărate. Numai în așa mod el va reuși, într-o anumită măsură, să mai păstreze înțelegerea și bunăvoința celor apropiați" [3, p. 591].

Totodată, bănuitul poate exprima o stare de tensiune psihică, care va conduce la o sugestibilitate crescută, favorizând declarații false împotriva altor persoane,

the criminal prosecution officer to better control the situation during the hearing and to steer it in the desired direction.

The consideration by the criminal prosecution officer of the individual psychological particularities of the suspect — in particular, of certain components of the personal orientation sphere — may facilitate the obtaining of truthful information regarding the essence of the investigated offence. Of particular importance is the sphere of needs and motivation, which encompasses all the driving forces of the personality — opinions, convictions, ideals, needs, interests, objectives, life plans, inclinations, attitudes, and individual motives. Attention should also be paid to the operational sphere, which comprises psychological elements determining the methods and means by which the suspect pursues their objectives, including psychological defence mechanisms. It must be borne in mind that the sphere of needs and motivation of the suspect, in the opinion of P. P. Baranov, «is significantly influenced by the situational circumstances of the hearing and, in particular, by the situation of uncertainty specific to the initial hearing» [6, pp. 215-216].

Furthermore, M. Gheorghiță draws attention to the fact that «At the hearing, the suspect may be in a state of emotional shock, shame, fearing that what has occurred will be learned by relatives and close ones, friends, colleagues, and neighbours. Moral considerations and the opinions of those around them matter even to people with established antisocial attitudes. The unwillingness to be known as a criminal is the most important motivation determining the behaviour of the suspect. Upon identifying this motive, the criminal prosecution officer must convince the suspect to give truthful testimony. Only in this way will the officer succeed, to a certain extent, in preserving the understanding and goodwill of those close to the suspect» [3, p. 591].

At the same time, the suspect may display a state of psychological tension, which may lead to heightened suggestibility and may favour false statements against other persons, for reasons of revenge, envy, fear, or even self-incrimination through the

din motive de răzbunare, invidie, teamă sau chiar auto-incriminarea prin furnizarea de informații excesive. Prin urmare, la desfășurarea audierii inițiale, este recomandat ca ofițerul de urmărire penală să înceapă cu întrebări ale căror răspunsuri îi sunt deja cunoscute. Acest procedeu poate ajuta, în special, la evaluarea atitudinii bănuitului față de organele de drept și infracțiunea investigată, aspect deosebit de important, având în vedere că una dintre problemele actuale ale audierii inițiale este atitudinea de dispreț față de ofițerul de urmărire penală ca reprezentant al autorității. Pe parcursul audierii, ofițerul de urmărire penală analizează și corelează cu circumstanțele, cunoscute doar făptuitorului, nivelul de informare al bănuitului privind infracțiunea investigată, utilizând în acest scop întrebări indirecte.

Cunoașterea de către ofițerul de urmărire penală a mecanismelor psihologice de apărare utilizate de bănuit, potrivit opiniei lui E. A. Kiseliova, „contribuie la atingerea obiectivelor stabilite în cadrul audierii inițiale. Este deosebit de importantă înțelegerea emoțiilor pe care aceste mecanisme încearcă să le suprime. Astfel: a) frica, rușinea, vinovăția declanșează mecanismul de apărare „reprimare"; b) respingerea generează mecanismul de apărare „proiecție"; c) incertitudinea declanșează „regresia"; d) mânia determină mecanismul „compensarea substitutivă" („înlocuirea"); e) tristețea activează mecanismul „compensație" ș.a. Cea mai eficientă pentru obținerea de informații veridice este recunoașterea mecanismului de apărare de tip „reprimare", atunci când persoana resimte frică și face diverse dezvăluiri involuntare sau auto-incriminări, furnizând astfel ofițerului de urmărire penală dovezi că în subconștientul său există informații semnificative reprimate" [13, p. 138].

Atunci când predomină anumite mecanisme psihologice de apărare, comportamentul bănuitului se manifestă astfel: a) proiecția – persoana este predispusă să transfere vina asupra altuia; b) raționalizarea

provision of excessive information. Therefore, in the conduct of the initial hearing, it is recommended that the criminal prosecution officer begin with questions whose answers are already known to the officer. This procedure may be particularly useful in assessing the suspect's attitude towards law enforcement bodies and towards the investigated offence, an aspect of particular importance given that one of the current challenges of the initial hearing is the contemptuous attitude towards the criminal prosecution officer as a representative of authority. During the hearing, the criminal prosecution officer analyses and correlates, against the circumstances known only to the perpetrator, the level of knowledge possessed by the suspect regarding the investigated offence, employing indirect questions to this end.

The knowledge by the criminal prosecution officer of the psychological defence mechanisms employed by the suspect, in the opinion of E. A. Kiseliova, «contributes to the achievement of the objectives established in the course of the initial hearing. Of particular importance is the understanding of the emotions that these mechanisms seek to suppress. Thus: a) fear, shame, and guilt trigger the defence mechanism of 'repression'; b) rejection generates the defence mechanism of 'projection'; c) uncertainty triggers 'regression'; d) anger determines the mechanism of 'substitutive compensation' ('replacement'); e) sadness activates the mechanism of 'compensation', etc.

The most effective for obtaining truthful information is the recognition of the defence mechanism of 'repression', when the person experiences fear and makes various involuntary disclosures or self-incriminating statements, thus providing the criminal prosecution officer with evidence that significant repressed information exists in the suspect's subconscious» [13, p. 138].

When certain psychological defence mechanisms predominate, the suspect's behaviour manifests as follows: a) projection — the person is inclined to transfer blame to another; b) rationalisation — the person uses false arguments to justify their behaviour; c) denial — the person tends to make false

– utilizează argumente false pentru a justifica comportamentul său; c) negarea – are tendința de a oferi declarații false; d) reprimarea – poate să nu-și amintească cu adevărat toate circumstanțele infracțiunii; e) regresia – se arată conformist și se lasă ușor influențat, inclusiv negativ, de mediul social (poate fi un executor eficient într-un grup infracțional) ș.a. [13, pp. 138-139]Datele obținute indică la faptul că abilitatea ofițerului de urmărire penală de a identifica tipurile dominante de mecanisme psihologice de apărare ale bănuitului capătă o importanță deosebită în cadrul audierilor desfășurate în situații de conflict, care implică o luptă psihologică și reprezintă una dintre problemele majore la realizarea audieri inițiale. Situația conflictuală se caracterizează frecvent prin opunerea activă a bănuitului. Principala modalitate prin care acesta își manifestă opoziția în timpul audierii constă în furnizarea de declarații false, parțial sau integral, sau în refuzul de a face declarații. În contrast, potrivit opiniei lui M. Gheorghiță, „Situația fără de conflict se caracterizează prin coincidența (sau lipsa deosebirilor principale) a intereselor audiatului și a ofițerului de urmărire penală – stabilirea adevărului în cauza penală" [3, p. 591].

În literatura juridică sunt propuse mai multe procedee legale, necontradictorii cu legea, destinate dezvăluirii informațiilor ascunse și diagnosticării minciunii, grupate după natura lor:

1) Procedee de natură emoțională:

- stimularea remușcării și a mărturisirii sincere;

- stimularea calităților pozitive ale persoanei audiate, legată de stabilirea unui contact psihologic cu bănuitul;

- utilizarea antipatiei pe care bănuitul o are față de unul dintre complicii săi;

- folosirea factorului surpriză, prin punerea de întrebări neașteptate în momente în care bănuitul nu le anticipează.

2) Procedee de natură logică:

- prezentarea unor probe care contrazic declarațiile bănuitului;

- prezentarea unor probe care necesită declarații; d) represiunea – persoana poate cu adevărat să nu-și amintească toate circumstanțele infracțiunii; e) regresia – persoana se arată conformistă și se lasă ușor influențată, inclusiv negativ, de mediul social (poate fi un executor eficient într-un grup infracțional), etc. [13, pp. 138-139].

The data obtained indicate that the ability of the criminal prosecution officer to identify the dominant types of psychological defence mechanisms employed by the suspect acquires particular importance in the context of hearings conducted in conflict situations, which, from a psychological standpoint, involve a psychological struggle and represent one of the major challenges in conducting the initial hearing. The conflict situation is frequently characterised by the active opposition of the suspect. The principal manner in which the suspect manifests opposition during the hearing consists in the furnishing of false statements, partly or entirely, or in the refusal to make statements.

In contrast, in the opinion of M. Gheorghiță, «The non-conflict situation is characterised by the coincidence (or the absence of principal differences) of the interests of the person being heard and the criminal prosecution officer — the establishment of the truth in the criminal case» [3, p. 591].

In the legal literature, a series of lawful procedures, not contrary to the law, intended for the disclosure of concealed information and the diagnosis of deception, are proposed, grouped by their nature:

1) Procedures of an emotional nature:

- stimulating remorse and sincere confession;

- stimulating the positive qualities of the person being heard, linked to the establishment of psychological contact with the suspect;

- exploiting the antipathy that the suspect harbours towards one of their accomplices;

- using the element of surprise, by posing unexpected questions at moments when the suspect does not anticipate them.

2) Procedures of a logical nature:

- presenting evidence that contradicts the suspect's statements;

sită detalierea declarațiilor de către bănuit;

- analiza logică a contradicțiilor existente în declarațiile bănuitului.

3) Procedee de natură tactică, care:

- creează o imagine distorsionată a nivelului de informare al ofițerului de urmărire penală, prin demonstrarea unei cunoașteri aparent ridicate, utilizând o manieră sigură de a se comporta, ton încrezător, pauze care sugerează îndoieli în privința veridicității informațiilor furnizate, privire directă etc.;

- urmăresc ascunderea de către ofițerul de urmărire penală a nivelului său real de cunoaștere privind anumite circumstanțe ale cauzei;

- exploatarea „punctelor slabe" ale bănuitului, ținând cont de particularitățile individuale: nivelul de stimă de sine (exagerat, scăzut, instabil); trăsături individual-tipologice (anxietate excesivă, suspiciune crescută, frică, instabilitate neuro-psiho-emoțională, nivel scăzut de dezvoltare intelectuală etc.);

- reformularea întrebărilor, punerea lor în contexte diferite pentru a identifica contradicții în declarații;

- punerea de întrebări indirecte, care par secundare, dar ale căror răspunsuri oferă informații de interes pentru ofițerul de urmărire penală;

- crearea unei situații în care bănuitul dezvăluie circumstanțe cunoscute doar făptuitorului;

- prezentarea bănuitului a unor probe incriminatoare, ajustată în funcție de circumstanțele cazului, tactica audierii și particularitățile psihologice individuale ale făptuitorului, în succesiunea de la probe secundare la cele principale sau invers [15, pp. 256-258; 18, p. 519; 20, pp. 167-169].

În ceea ce privește formularea, este strict interzisă punerea de întrebări sugestive; în toate celelalte cazuri, ofițerul de urmărire penală își alege tactica audierii. Astfel, el poate permite bănuitului să înceapă cu o relatare liberă, urmând ca ulterior să pună întrebări de clarificare. În alte situații, ofițerul de urmărire penală poate pune

- presenting evidence that requires the suspect to elaborate upon their statements;

- the logical analysis of contradictions existing in the suspect's statements.

3) Procedures of a tactical nature, which:

- create a distorted image of the level of knowledge possessed by the criminal prosecution officer, by demonstrating apparently high awareness, using a confident manner of conduct, a self-assured tone, pauses suggesting doubt regarding the truthfulness of the information provided, direct gaze, etc.;

- aim at the concealment by the criminal prosecution officer of their actual level of knowledge concerning certain circumstances of the case;

- exploit the suspect's «weak points», taking into account individual particularities: level of self-esteem (exaggerated, low, unstable); individual typological traits (excessive anxiety, heightened suspicion, fear, neuro-psycho-emotional instability, low level of intellectual development, etc.);

- rephrasing questions, posing them in different contexts in order to identify contradictions in the statements;

- posing indirect questions, which appear secondary, but whose answers provide information of interest to the criminal prosecution officer;

- creating a situation in which the suspect discloses circumstances known only to the perpetrator;

- presenting incriminating evidence to the suspect, adjusted according to the circumstances of the case, the hearing tactics, and the individual psychological particularities of the perpetrator, in the sequence from secondary to principal evidence or vice versa [15, pp. 256-258; 18, p. 519; 20, pp. 167-169].

Regarding the formulation of questions, the posing of leading questions is strictly prohibited; in all other cases, the criminal prosecution officer selects the hearing tactics. Thus, the officer may allow the suspect to begin with a free narrative account, following which clarifying questions will be posed. In other situations,

imediat întrebările.

De regulă, audierea bănuitului se desfășoară în situații de conflict sau neconflictuale. O situație conflictuală apare atunci când bănuitul neagă vinovăția sau oferă declarații parțial adevărate, încercând să-și diminueze rolul în săvârșirea infracțiunii. În schimb, audierea se desfășoară în situație neconflictuală atunci când bănuitul își recunoaște vina și oferă declarații veridice. În funcție de natura situației, ofițerul de urmărire penală ajustează tactica audierii. Dacă acesta dispune de probe solide privind vinovăția bănuitului, este recomandată o audiere direcționată și ofensivă. În cazurile în care bănuitul refuză să facă declarații, ofițerul de urmărire penală consemnează acest fapt în procesul-verbal și se va concentra pe o audiere repetată [11, p. 88]. Totodată, reținem opinia autorului M. Gheorghiță care menționează că „factorul principal care duce la opunerea de rezistență (împotrivire) urmăririi penale este dorința de a se eschiva sau de a ajuta pe cineva să se eschiveze de la răspunderea penală, iar această dorință poate fi determinată de diferite motive" [2, p. 81].

În cadrul audierii inițiale, pentru dezvăluirea implicării ascunse a bănuitului în săvârșirea infracțiunii (în lipsa probelor directe), conform metodei lui A. G. Ghelmanov și S. A. Gontar, pot fi utilizate anumite întrebări structurale [9, p. 98]. Ofițerul de urmărire penală trebuie să știe cu precizie ce întrebări să pună și în care consecutivitate, ce probe și în ce moment să le prezinte audiatului pentru obținerea rezultatelor obiective [5, pp. 158-159]. Aceste întrebări, concepute pentru desfășurarea audierii inițiale permit obținerea de răspunsuri verbale sau nonverbale, care ajută la stabilirea probabilității vinovăției sau nevinovăției bănuitului. Ele sunt formulate astfel încât să genereze reacții diferențiate între persoanele care spun adevărul și cele care fac declarații false. De exemplu, la întrebarea: „Cine, după părerea dumneavoastră, ar putea fi autorul acestei infracțiuni?", persoanele neimplicate în fapta comisă sunt dis-

the criminal prosecution officer may pose questions immediately.

As a rule, the hearing of the suspect takes place in conflict or non-conflict situations. A conflict situation arises when the suspect denies guilt or provides partially truthful statements, attempting to diminish their role in the commission of the offence. Conversely, the hearing takes place in a non-conflict situation when the suspect acknowledges guilt and provides truthful statements. Depending on the nature of the situation, the criminal prosecution officer also adjusts the hearing tactics. If the officer possesses solid evidence of the suspect's guilt, a targeted and offensive hearing is recommended. In cases where the suspect refuses to make statements, the criminal prosecution officer records this fact in the official record and will focus on a repeated hearing [11, p. 88].

Furthermore, we note the opinion of author M. Gheorghiță, who states that «the principal factor leading to resistance (opposition) to criminal prosecution is the desire to evade, or to assist another in evading, criminal liability, and this desire may be determined by various motives» [2, p. 81].

In the course of the initial hearing, for the disclosure of the suspect's concealed involvement in the commission of the offence (in the absence of direct evidence), according to the method of A. G. Gelmanov and S. A. Gontar, certain structural questions may be employed [9, p. 98]. The criminal prosecution officer must know precisely what questions to ask and in what sequence, what evidence to present to the person being heard and at what moment, in order to obtain objective results [5, pp. 158-159].

These questions, designed for the conduct of the initial hearing, enable the obtaining of verbal or non-verbal responses, which assist in establishing the probability of the suspect's guilt or innocence. They are formulated in such a way as to generate differentiated reactions between persons telling the truth and those making false statements. For example, in response to the question: «In your opinion, who could be the perpetrator of this offence?», persons uninvolved in the com-

puse să enumere toate variantele posibile, inclusiv diferite persoane, uneori chiar pe ele însele. Acest comportament se explică prin lipsa fricii față de organul de urmărire penală, datorită certitudinii privind neimplicarea lor în infracțiune. Persoanele respective sunt convinse că vinovatul va fi identificat oricum și, în mod indirect, „își oferă candidatura" pentru verificare. În schimb, persoanele vinovate evită, de regulă, menționarea unor nume (cu excepția unor situații de simulare), deoarece înțeleg că cel indicat poate avea alibi, iar investigația se va întoarce inevitabil la ele. În cadrul audierii bănuiților potențial implicați în infracțiune, această întrebare reprezintă un instrument clasic și eficient pentru evaluarea comportamentului vinovatului. Astfel, răspunsurile la aceeași întrebare se pot deosebi semnificativ în cazul bănuitului vinovat și cel nevinovat.

Potrivit autorilor O. A. Galustian, Belousov și I. E. Reuțcaia, „adesea informațiile care permit verificarea veridicității sau falsității declarațiilor bănuitului nu se regăsesc doar în răspunsurile sale verbale (transmise prin intermediul limbajului), ci și în reacțiile non-verbale, voluntare sau involuntare, Reacțiile voluntare pot fi controlate subiectiv de către bănuit (pot fi suprimate sau amplificate conștient), în timp ce reacțiile involuntare scapă, în mare măsură, de sub controlul conștiinței. Exemplele de reacții involuntare includ: paliditate sau înroșire a pielii, aritmii ale respirației, transpirație excesivă, tremurul mâinilor, ticuri, perturbarea coordonării mișcărilor, modificarea timbrului vocii, viteza vorbirii, bâlbâiala, răgușeala etc. Reacțiile voluntare se manifestă prin: mimică, tuse, bătăi cu mâna sau piciorul, gesticulație, mușcarea buzelor, dar și prin întreruperea ordinii sau logicii raționamentului. Luarea în considerare a acestor reacții non-verbale permite ofițerului de urmărire penală, în cadrul audierii inițiale, să își ajusteze rapid comportamentul în funcție de starea emoțională a bănuitului, cum ar fi confuzia, tulburarea, oboseala sau scăderea atenției" [8, p. 32].

mitted act are disposed to enumerate all possible variants, including various persons, sometimes even themselves. This behaviour is explained by the absence of fear of the criminal prosecution body, due to their certainty of non-involvement in the offence. Such persons are convinced that the guilty party will be identified regardless and, indirectly, «offer themselves as candidates» for verification. Conversely, guilty persons generally avoid naming individuals (except in cases of simulation), since they understand that the person named may have an alibi, and that the investigation will inevitably return to them. In the hearing of suspects potentially implicated in the offence, this question represents a classical and effective instrument for evaluating the behaviour of the guilty party. Thus, the responses to the same question may differ significantly in the case of a guilty suspect and an innocent one.

According to the opinion of Galustean O. A., Belousov A. D., and Reuțcaia I. E., «information that allows for the verification of the truthfulness or falsity of the suspect's statements is often found not only in the suspect's verbal responses (conveyed through language), but also in non-verbal reactions, whether voluntary or involuntary. Voluntary reactions may be subjectively controlled by the suspect (consciously suppressed or amplified), while involuntary reactions largely escape control. Examples of involuntary reactions include: pallor or flushing of the skin, respiratory arrhythmias, excessive perspiration, trembling of the hands, tics, disruption of movement coordination, changes in voice pitch, speech rate, stammering, hoarseness, etc. Voluntary reactions manifest through: facial expressions, coughing, tapping with hands or feet, gesticulation, lip-biting, as well as through the interruption of the order or logic of reasoning. Taking these non-verbal reactions into account enables the criminal prosecution officer, during the initial hearing, to rapidly adjust their behaviour in accordance with the emotional state of the suspect, such as confusion, agitation, fatigue, or diminished attention» [8, p. 32].

Autorul S. Doraș ne atrage atenția la faptul că „Sesizarea acestui tablou psihic nu reprezintă mari dificultăți, mai anevoioasă fiind interpretarea sa, deoarece infractorii versați, recidiviștii, pot simula atât starea de calm, cât și cea de isterie (leșin, inconștiență, nebunie). Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că și persoanele nevinovate, în situația contactului direct cu reprezentantul oficial al autorității, influențate de atitudinea oficială, de atmosfera în care se desfășoară audierea, pot prezenta aceleași semne de tensiune emoțională" [1, p. 391].

Dacă bănuitul declară că nu este implicat în infracțiune sau încearcă să își diminueze responsabilitatea, sarcina ofițerului de urmărire penală în timpul audierii inițiale constă în stabilirea faptelor infracțiunii și a implicării bănuitului în comiterea ei. În situația în care declarațiile bănuitului contrazic depozițiile anterioare, ofițerul de urmărire penală trebuie să semnaleze discrepanțele și să ceară explicații pentru aceste neconcordanțe. O tactică recomandată în acest context este detalierea declarațiilor bănuitului, prin întrebări suplimentare și specifice.

Unele procedee tactice se referă la prezentarea probelor. În practica investigativă sunt utilizate trei modalități principale de prezentare a probelor:

1) în ordinea forței lor crescătoare, de la probe mai puțin semnificative la cele mai importante;

2) prezentarea probei mai puternice la începutul audierii;

3) prezentarea simultană a întregului set de probe [14, p. 364].

CONCLUZII

Analiza particularităților tactico-psihologice ale audierii inițiale a persoanei bănuite de comiterea unei infracțiuni relevă importanța majoră a acestui procedeu în cadrul urmăririi penale. Or, succesul acesteia nu poate fi asigurat fără desfășurarea calitativă a audierilor, ele reprezentând un element central pentru obținerea de

Author S. Doraș draws attention to the fact that «Identifying this psychological picture does not present major difficulties; more challenging is its interpretation, since seasoned offenders and recidivists may simulate both a state of composure and a state of hysteria (fainting, unconsciousness, insanity). It must not be overlooked that innocent persons as well, in the situation of direct contact with the official representative of authority, influenced by the formal attitude and by the atmosphere in which the hearing takes place, may display the same signs of emotional tension» [1, p. 391].

If the suspect declares non-involvement in the offence or attempts to diminish their responsibility, the task of the criminal prosecution officer during the initial hearing consists in establishing the facts of the offence and the suspect's involvement in its commission.

In the situation where the suspect's statements contradict prior depositions, the criminal prosecution officer must signal the discrepancies and request explanations for these inconsistencies. A recommended tactic in this context is the elaboration of the suspect's statements through additional and specific questions.

Certain tactical procedures concern the presentation of evidence. In investigative practice, three main methods of presenting evidence are employed:

1) in the order of their ascending force, from less significant evidence to more important evidence;

2) the presentation of the most compelling evidence at the beginning of the hearing;

3) the simultaneous presentation of the entire body of evidence [14, p. 364].

CONCLUSIONS

The analysis of the tactical and psychological particularities of the initial hearing of the person suspected of having committed an offence reveals the major importance of this procedure within criminal prosecution. The success of the investigation cannot be ensured without the qualitative conduct of hearings, which represent a

informații relevante și veridice. Audierile inițiale se caracterizează printr-o situație psihologică complexă, marcată de intensitate sporită, concentrare și utilizarea activă a diverselor tehnici și metode psihologice. Această complexitate impune ofițerului de urmărire penală nu doar cunoașterea riguroasă a legislației și a regulilor de procedură, dar și capacitatea de a gestiona reacțiile bănuitului, de a observa semnalele verbale și nonverbale și de a adapta în mod flexibil tactica audierii la comportamentul și starea psihologică a persoanei audiate. Un aspect esențial îl constituie rolul abilităților și competențelor profesionale ale ofițerului de urmărire penală. Eficiența audierii inițiale depinde direct de nivelul de pregătire psihologică și tactică al acestuia, de cunoștințele privind mecanismele de apărare ale bănuitului, precum și de capacitatea de a stabili un contact psihologic adecvat, care să faciliteze obținerea de declarații veridice.

Totodată, se subliniază necesitatea perfecționării continue a abilităților profesional-relevante, care constituie un moment esențial pentru sporirea eficienței acestei acțiuni de urmărire penală. Prin dezvoltarea constantă a competențelor în domeniul psihologiei judiciare și tacticii audierii, ofițerul de urmărire penală poate optimiza procesul de obținere a informațiilor, reducând riscul erorilor și al declarațiilor incomplete sau false.

central element in the obtaining of relevant and truthful information. Initial hearings are characterised by a complex psychological situation, marked by heightened intensity, concentration, and the active use of various psychological techniques and methods. This complexity requires of the criminal prosecution officer not only a rigorous knowledge of the legislation and procedural rules, but also the capacity to manage the suspect's reactions, to observe verbal and non-verbal signals, and to flexibly adapt the hearing tactics to the behaviour and psychological state of the person being heard. An essential aspect is constituted by the role of the criminal prosecution officer's professional skills and competencies. The efficiency of the initial hearing depends directly on the level of psychological and tactical preparation of the officer, on knowledge of the suspect's defence mechanisms, as well as on the capacity to establish adequate psychological contact, which facilitates the obtaining of truthful statements.

At the same time, the necessity of continuous improvement of professionally relevant skills is emphasised, which constitutes an essential element for enhancing the efficiency of this criminal prosecution action. Through the constant development of competencies in the field of judicial psychology and hearing tactics, the criminal prosecution officer can optimise the process of obtaining information, thereby reducing the risk of errors and of incomplete or false statements.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. Doraș S. Criminalistica. Chișinău: Ed. Cartea Juridică, 2011. 632 p. ISBN 978-9975-53-015-6.
2. Gheorghiță M. Tratat de metodică criminalistică. Chișinău: CEP USM. 2015. 532 p. ISBN 978-9975-71-606-2.
3. Gheorghiță M. Tratat de criminalistică. Chișinău: (F.E.-P „Tipografia Centrală"). 2017. 671 p. ISBN 978-9975-53-834-3.
4. Jitariuc V., Rusu V. Tratat de criminalistică. Partea a II-a. Tactica criminalistică. București: Ed. Pro Universitaria, 2025. 1069 p. ISBN 978-606-26-2008-0.
5. Osoianu T., Ostavciuc D., Odagiu Iu., Rusnac C. Tactica acțiunilor de urmărire penală. Chișinău: Ed. Cartea Militară, 2020. 339 p. ISBN 978-9975-3366-0-4.
6. Баранов П. П., Курбатов . Юридиче-

ская психология. Ростов-на-Дону, 2004. 572 с. ISBN 5-222-05126-9.
7. Белановский С. А. Глубокое интервью: учебное пособие. Москва, 2001. 320 с. ISBN 5-901488-03-2.
8. Галустьян О. А., Белоусов , Реуцкая . Психология первоначального допроса подозреваемого. В: Психопедагогика в правоохранительных органах. 2006, № 2 (26), с. 81-89. eISSN 2619-1180. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/psihologiya-pervonachalnogo-doprosa-podozrevaemogo/viewer [accesat la 05.03.2026].
9. Гельманов А. Г., Гонтарь . Как установить участие лица в правонарушении? Эффективный и экономичный метод диагностики скрываемой причастности и получения признания виновного в отсутствии доказательств. Москва, 1999. 154 с. ISBN 5-8493-0063-5.
10. Головин М. В. Расследование преступлений по горячим следам. В: Современные проблемы отечественной криминалистики и перспективы ее развития: Сб. науч. ст. по материалам Всерос. науч.-практ. конф. (с междунар. участием), посвященной 20-летию кафедры криминалистики. Краснодар, 2019, с. 239-242.
11. Головин М. В. Тактические приемы допроса подозреваемого. Научный журнал «Эпомен». 2020, № 44, с. 85-91. eISSN 2686-6722. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/takticheskie-priemy-doprosa-podozrevaemogo/viewer [accesat la 05.03.2026].
12. Горин С. А. А вы пробовали гипноз? Москва, 1994. 191 с.
13. Киселева Е. А. Механизмы психологической защиты личности в юридически значимых ситуациях. В: Энциклопедия юридической психологии. Под общ. ред. А. М. Столяренко. Москва, 2003, с. 179. ISBN 5-238-00485-0.
14. Криминалистика: учебник. Под ред. В. Д. Зеленского и Г. М. Меретукова. Санкт-Петербург: Юридический центр, 2015. 704 с. ISBN 978-5-94201-718-7.
15. Криминалистика: учебник для ВУЗов. Под общ. ред. А. Ф. Волынского. Москва: Закон и право, ЮНИТИ-ДАНА, 1999. 615 с. ISBN 5-238-00083-9.
16. О›Коннор Д., Сеймор Д. Введение в нейролингвистическое программирование: Новейшая психология личного мастерства. Челябинск: Версия, 1997. 256 с. ISBN 5-8229-041-1.
17. Порубов Н. И. Тактика допроса на предварительном следствии: Учеб. пособие. Москва: Бек, 1998. 196 с. ISBN 5-85639-237-X.
18. Прикладная юридическая психология: учебное пособие для вузов. Под. ред. А. М. Столяренко. Москва, 2001. 639 с. ISBN 5-238-00200-9.
19. Риконен Д. В., Шпак . О законодательном закреплении понятия «следственных действий» в Уголовно-процессуальном законодательстве. В: Научное обеспечение агропромышленного комплекса: сб. ст. по материалам 72-й науч.-практ. конф. студентов по итогам НИР за 2016 год. Краснодар: Кубанский гос. аграрный ун-т имени И. Т. Трубилина, 2017, с. 885-887. ISBN 978-5-00097-337-0.
20. Романов В. В. Допрос в конфликтной ситуации. В: Энциклопедия юридической психологии. Под общ. ред. А. М. Столяренко. Москва, 2003, с. 167-169. ISBN 5-238-00485-0.
21. Филонов Л. Б., Давыдов . Психологические приемы допроса обвиняемого. Вопросы психологии. 1966, № 6, с. 111-123.
22. Щербина М. В., Шпак . Тактические приемы допроса при расследовании преступлений, связанных с заражением ВИЧ-инфекцией. В: Научное обеспечение агропромышленного комплекса: сб. ст. по материалам 72-й науч.-практ. конф. студентов по итогам НИР за 2016 год. Краснодар: Кубанский гос. аграрный ун-т имени И. Т. Трубилина, 2017, с. 942-945. ISBN 978-5-00097-337-0.